

OPERATIEPLAN 'PRODUKT'

ten oosten van Probolinggo en aan Straat Bali ca. 30 km ten noorden van Banjoewangi. Al die operaties zouden ondersteund worden door de Militaire Luchtvaart en de Marineluchtdienst die samen, afgezien van een aantal lichte verkenningsvliegtuigen, twee afdelingen bommenwerpers (één op Java, één op Sumatra), drie afdelingen jagers (twee op Java, één op Sumatra), twee afdelingen transportvliegtuigen (beide op Java) en (op Java) een foto-verkennings-afdeling in de lucht konden brengen. Het uiteindelijke directief dat midden juni gereedkwam¹, hield evenwel rekening met de 'waarschijnlijk geringe' mogelijkheid dat het kabinet-Beel zou besluiten, '*het hart van de Republiek direct aan te grijpen en eerst daarna tot bezetting van heel Java over te gaan*' – dan zou het operatieplan 'Amsterdam' worden uitgevoerd en als het Republikeins bewind vrijwel onmiddellijk ineen zou storten (*die* mogelijkheid werd *niet* als 'waarschijnlijk gering' aangeduid), dan zou op Java een derde uitgewerkt operatieplan, 'Rotterdam', een combinatie worden van 'Produkt' en 'Amsterdam'.²

Het bleef bij 'Produkt'.

★

De Republikeinse troepen vormden geen volwaardige tegenstander. Zij waren ongeveer tweemaal zo talrijk als de Nederlandse maar zij waren veel zwakker bewapend (met een ratjetoe aan Japanse en Britse, hun door Brits-Indische militairen toegespeelde wapens, oude wapens van het Knil, diverse wapens die Chinese smokkelaars hadden aangevoerd, en ook wel volledig geïmproviseerde wapens³), zij hadden minder transportmiddelen, zij kregen geen steun uit de lucht en zij hadden een groot tekort aan verbindingsmiddelen zoals zenders. Om de Nederlandse enclaves heen hadden zij, zoals vermeld, uitgebreide stellingen aangelegd en daar hadden zij zich zozeer op geconcentreerd dat aan talrijke sectoren het voorbereiden van in militair opzicht belangrijke vernielingen in het achterland, bijvoorbeeld het oplazen van bruggen, ietwat was verwaar-

¹ Tekst d.d. 16 juni 1947 in (Min. van defensie, Kon. Landmacht, Landmachtstaf, Sectie Militaire Geschiedenis) *Documentatie betreffende de Eerste Politionele Actie (20/21 juli-4 augustus 1947)* (1983), p. 75 e.v. ² Er was nog een vierde plan, 'Leerdam': de bezetting van West-Java, gevolgd door die van Midden-Java. ³ De *Nefs* schatte dat slechts één op de vier Republikeinse militairen over een vuurwapen beschikte.